پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډیو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپیلۍ او د بڼوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر گوټ کې له دې اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږي . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوي ، مينانو ته د راز او نياز رويباري کوي ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې گډيږي او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دي هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلي دي.

د لنډيو ځانگړتياوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربي عروضو څخه بې نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لري ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دې اشعار ويل څرگند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او ځنگه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يې تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږي ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنگو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوري يعنی هره يوه لنډۍ د ملی موسيقی پر ډول ډول آهنگونو او وزنونو باندې ږغيدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انگريزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کيږي دا د دی راز ملی اشعارو يوه ډيره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرگو نو زرگو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډې شوی نه دی يوازی يوه برخه يې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بيا به زيار باسو چې دا راز شعرونه يوه بله مجموعه د ترجمی سره مينوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب يو ځانگړی شعری صنف يا ټو لگی دی چې شفاهې ادب هم ورته وايې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه يو بيل او بشپړ ډول ځانگړی فورم لری . چې لو مړۍ نيم بيتي يې نهه سيلابه او دوهم نيم بيتی يې (۱۳) سيلابه کيږی چې دا ځاتکړنی په نورو شعری فورمونو کې نه ليدل کيږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پيژ ندل کيږی .لکه: ټپه ، مصره او ټيکی .... چې دی هر نوم ته يو ځانگړی فلسفه موجوده ده چې د بيلگې په ډول يې زه يادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وايې چې د سيلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه ديره اوږده او غښتلی وی او يا داچې چې لو مړۍ نيم بيتی يې ددوهم نيم بيتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سيسې چې په کمر ولاړه وينه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وايې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنگونه وه او د هغو جنگونو په مهال د جنگ ښه او پياوړی توره به په مصر کې جوړ يدله ،نو د مصری توری شهر ت ډير زيات وه او هغه به ډيره تيره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثير او ښکلای يې د مصری توری سره تشبيه کړی چې د ميوند په جنگ کې د ملا لې د خو لې مصره د يا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په ميوند کې شهيد نه شوې
خدايږو لا ليه بې ننګۍ ته دې سا تينه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بريا ليتوب او د ښکيلاک د ما تې سبب شوه يعنې دې لنډۍ په پښتنو ز لميانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروې چې د سر خندنې په رو حيه کې غليم مات کړ او خپلې سينې يې د انګر يزې ښيکلاک توپونو ته سپر کړې او په غليم يې هجوم وروړ تر څو يې غليم پر شا و تا مبا وو .

او بر يې خپل کړ . زما په قبر لاړې تو کړه که يې د ننګ ګو لې په شا خوړلې وينه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وايې ،او دا هم يو ه د تسميې وجهه لرې خغخ دا چې د لنډۍ تا ثير د سړي په زړه ټپ جوړه وې . يعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټوپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بيا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولې شي چې يواځې احساس يې کيږې ،خو ليدل کيږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شي که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دې مړ به شمه

★★★

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه
با نه دې ورو جګ کړه شير ينې
ما ته دې سم د زړه په سر ټو مبلی د ينه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر يې معلو مه نه وې د هر چا يعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خيال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرى دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځاى کې ويل شوى دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږى . د لنډيو کتابونه چاپ شوى ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شى ويلى او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولى شى ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سى . حتى کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلې او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوينه
****
ما سره سمه سيا لى مه کړه
ما د لنډ يو سپاري لو ستلى د ينه

د لنډيو وو يونکي زياتره وخت تور سري وي . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږي ،او يل شوي دي . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږى چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لرى وځيړونکي په دى عقيده دى چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلى لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د ګلو لو کې ګو تې ر يبينه (۱)

لنډۍ چې د پښتو اولسى ادب او فلکلور اساس تشکلوى . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړى وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالى په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتى کله کله ترى د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کيږي ،نو ويلای شو چې په لنډيو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پيښه انځور شوی ده چې دا انځور يدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ويل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وايې . دلته د ټو لنيز ژوند د ځو اړخونو او پيښو يا دونه کوم ،چې په پښتو لنډ يو کې په ځو مره ساده ،روان او ظر يف انداز را نغاړل شوی او يو اوږده کسه يې په لنډو الفا ظو کې بيان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه ځو حا لته راواخلو ښه به وې .

ز ه به عاشق سړی پو هيږم
يا يې رنګ زيړ وی يا يې شو نډي وچي وينه

په دی که ځو شک نه شته ،چې په عاشقی او مينه کې جذ ببی ،غم ، ځو شحالی ، مينت ، پيغور او تهمتو نه وي ،چې دا يو حالت هم د لنډيو نه دی او هر يو يې په ځبل وار تعر يف کړی ،هر حالت يې ژبه ور کړی او غږو کي يې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هيږی لکه د جدايې به وخت يې عا شق ځپلی معشو قي ته د اسی وايې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډی پيژني په اړوند په ځينو کتابونو ، ليکونو او ځيړونو کې داسې راغلي دي :) لنډې په اولسي ادبياتو کز هغه ادبيات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بريالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان او تصوير کړی دی . (۱) (استاد حبيب الله رفيع ليکی) : لنډۍ يو هغه دوه مسره ايز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره يې نه په قافيه کې سره يو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډی هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفى ، غير مصرع بيت دى چې لومړۍ برخه يې نهه (۹) څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سيمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محيط کې به يې د بيلې بيلې وجهې سبب شوى وي ، او هر يو نوم ايښودونکي به د يو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پرى ايښى وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلوميږي . څو نومونه چې په بيلو بيلو محيطونو کې وربا ند ايښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتيا پښتانه يې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سيمې باسواده خلک يې پيژني .

بل تعريف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي. يا دا چې په دى ډول نظم کې يو ډول تاثيرات پراته دى ، چې په اوريدونکى په محضى اوريدو سره يو داسې ډول اغيزه کوي چې په خوله يې تعريف نه کيږى او اکثر پښتانه يې په محض اوريدو سره په ژړا کيږى او په زړه کې يې يو هيجان او سوز پيدا شي ، نو ځکه يې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنى ده په دې نظم باندې ايښى ده. راوړتي :)) د پښتو مشهور اديب چې په قام انګريز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته يې ډير خدمت کړى دى ، د دې پورته قول يې تاييد کړى دى او لنډۍ په باب کې ليکى : ((د پښتو ژبې يو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسيقې په ذريعه ويلى کيږي ، د زيات جوش او حرارت نه ډک دى ، او ماته د دې په ذريعه خپل وطني او ملي سرودونه را په ياديږي ، چې .. ۱۰.))

د لنډيو ادبي او معنوي ويش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې يو ځانله فورم دى چې د شکل له پلوه ډيري زړي دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دى چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبيعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باریک موضوعات پکې پیدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بیا په دي کم و کیف نه دي بیان شوي . (۱)

د لنډیو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دین ، قوم ، ژبه ، نیکونو میړاني ، ز ړورتیا او نورو اوچتو صفتونو ویاړ کولو ته فخر ویاړنه وایی . حماسي هغه شعرونو ته ویل کیږی چې موضوع یې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتیا ، ننګ غیرت ، توره او ویاړنه وي . لکه لاندې لنډیو :

علم دریاب کوشش کشتی دي
په کشتی کینه په دریاب و ګرځه مینه
****
چیرته چې علم حاصلیږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****
مورې لنډی توره مې راکړه
پر دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیــــــنه)١(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنـــــــوم څخه معلومېږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمـــــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمـــــوکې ستایـــــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نهویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمـــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته یوه پښتنه انجلۍ د خپل یار د دیدن لپاره په ځان تکلیف مني او کوز گودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په یوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر گودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز گودر ته ځمه

دلته د گودر په بهانه د یار د دیدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مینې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مینې لپاره په ځان تکلیف گالي او د یار دیدن کوي. په گودر کې نه یوازې د انجونو خنداگانې او د بنگړو شرنگهار شتون لري، بلکې هلته د گودر څخه یوه څه لرې په هغه سیمه کې چې گودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلمیان هم لیدل کېږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د یوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر گودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخیست مینه

دلته د سالو یا ټکري سور والی او هغه هم د یوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځینې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مین زړه زخمي کوي. او یا هم کومو زلمیانو، چې د گودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولگه لیدلې وي، هغه بیا ځان د گودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او یا هم انجونې یې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر یې کېږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د گودر گل کړې
چې جینکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه گل یادونه شوې، کوم چې د گودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې یې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښایست لپاره ټوکوي، چې د خپل مین زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان گودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تگ څخه سرټکوي او د خپلې مینې سره د بلې انجلۍ راتگ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وایي:

پـه گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور یې بدرگه ورسره ځینه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتیږي، چې پښتانه انجونې یوازې حتا گودر د اوبو پسې هم نه لېږي، یا یې کشره خور او یا هم کشر ورور ورسره لیږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی یې د خپلې مینې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوږه او نیږدې څه نشته خو کله چې یوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وویل شي هغه خپل ډک زړه گودرته وړي اودگودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دگودرغاړه په شنواوسرورنگونوپټه وي نوځوانان یې بیاپه شعرونواولنډویو کې انځوروي :

پرگودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې توروااوبو اورواخیست مینه

کله چې په گودردنجونوسره ، سپین او شنه ټیکري راغونډشي چې ددوي دټیکریودرنگونوتیزوالی دومره تیز وي چې داوبورنگ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وایي چې کله سور سالو په گودر راښکاره شي دغه سور رنگ دومره تیزوي لکه داور تاو چې سړې سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثیرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هیڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې ټو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیګر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبېهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډی مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډۍ :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاګرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شي ، خو د لښتی تاندوالی او د ګوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښنی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاګرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وایې
یک تنها به به خو نخوارو لارو تلل ځوک

که په لنډیو هر ځومره وغږیږو ،نو د بس ټکی به پیدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قیمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صیدل یې نا شونې ده او د یادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(یواځی په پښتو پیرزو کړ یده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال یې په دی کې دی چې دا داولس خبرې دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی ځوک به نه وې چې لنډۍ یې زده نه وې یایې نه پیژنې ،ځکه په لنډیو کې زیاتره د ټو لنې حالات ، ټو لنیز ژوند ، او د چا پیریال په اړه مفا هیم رانغاړل کیږی ،حتی کلتوري مسایل په ډیره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول یوه حتمې خبره ده ، خو کله کله یا په اکثره ځا یونو کې ماماګان هم ددي صلا حیت لری چې نجلۍ دواده او یا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کې مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او یا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې یو دادا خبر دی زړه دی چو ینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کلیمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې یا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاگه شي ، نو بد عواقب به ولری . خو د مینې جذبات بیا کله کله انسان ته دومره جر عت ورکړی . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنیز قانون نه سر غړاویې ته مجبوروی . لکه دا لنډی :

په توراور بل مې جنگ جوړ یږی
زما بې غوره یاره څه چې تر ینه څونه

چې البته داحالت د ینې استعراق یا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو گنځی پر یږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد یدیږی . خو په هر صورت ملامتیا ددي می لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمینې نازولی حالت ته جنون وایې (نو چې د سړی مینه دیره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کیږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونیا ټول خواږه او د معشیت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مینې نه قربان کړی . هغه د اختر و صیب خبره چې

سرو مال به درته دوه په میدان کیږدم
کومه ورځ چې ستا د مینې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مینان هم ځان یو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښښتانه په قربانې او ځان تیرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډی :

د غرغری میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خیژوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بیا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر باني یواځی او یواځی ددي مينې ته ورکوی . او خپل سپيڅلی روح د یوی سپيڅلی مينې قر بانوی . او وایې :

خاونده ټوله مې ترى زار کړې
زما په سر يې غرغرې منلې دينه

په بای کې دومره وایم چې لنډیو ته زه دومره عقیده لرم چې که په پښتو کې هیڅ شعر نه وایې او یواځی همدا لنډې وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وایې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پیرزو وکړې

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ینه
د ګودر اومنګې انځور په لنډیو کې
اوبه دهر ګودر خو ړی دې
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه
****
اوښکې مې سیند غوندې بهیږی
بیا به د سیند د غاړی نهکوم سیلونه
****
بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې پاتی شینه
****
پرګودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

****

پلارېې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منګی راړکو ینه

****

په ګودر څه ټکه لو یدلی
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بیا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکې مې شوکوی سرکې مې رډ ینه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

****

د کشمالو منجیله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګۍ د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه
زه به منګۍ په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو درووړ ه
په غم شریکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی
چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه
مات کودړی
دګودر په غاړه پروت و مات کودړی
و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم
یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کوډړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډېر مین په دی ګودر دې یو ځای شوی
ډېر منګي دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډۍ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز ګودر خوږی دی
لیلا د یار لپاره بر ګودر ته ځینه

****

اوبه دکوز ګودر خوږی دی
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

****

او به د کوز ګودر خوږی دی
د لیو نی د خو بی کنګل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

****

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په ګودر د پيغلو جنک شو
د سور سالو مير مني ما تې ګډوينه
****
پاس په ګودر ولاړې ګله
نصيب د چا يې او به زه در خيژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راڼيزو نيولی دينه
****
پټ د ګودر په غاړه کينه
چې ياره پټ په پټ وکړو ديدنونه
****
پرګودر سپينه سينه اوړی
په لاره تير يدم ودی ويشتمه
****
پر ګودر ګڼي ونی کيږده
چې شا ليلا منګی په سوری ډکو ينه
****
پر ګودر نښه راته کيږده
د ما زد يګر اوبو له ځمه وا به يې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګېږي
چې کشر ورو يې بدرګه ورسره ځينه
****
په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده
****
په لوی ګودر دی ځنې پرې ولې
په نرې بادی يې وچوی مين دی کړمه
****
پيغله ګودر ته روانيږي
زړه يې منجله کړو پرې منګی راوړې مينه
****
تاسې دی بر ګودر ته ګورې
د بيغلو جنګدی منګو تې ګذاره وينه
****
ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړې دينه
****
ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږې په اسانه ديدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولې نرۍ غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شې
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ږکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
څا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دګودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پنې لرمه
****
دګودر هر بو تې داروده
چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه
****
دګودر هر بوټې دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږي
هرمزد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وي
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و یني دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شي
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه
****
زلفی یې بیبا پر مخ خوری کړی
د ماز د یګر ګودر له څی ځان سنګارو ینه
****
سترګې دې ډکې تو مانچې دې
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه
****
سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بیا دګودر په لاره مسته یاره له ځمه
****
شاه دګودره روانیږه
زما نړ یږی د زړګی پا خه برجونه
****
شاه دګودره روانیږه
لکه د بڼ مر غۍ وږه شنه یې خالونه
****
شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پیرې ولاړی دینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
گودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

****

شو مازد يگر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز گودر له ځينه

****

شو ماز د يگر گودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه

****

شو ماز د يگر گودر له لاړه
په اردلۍ کې سيهلۍ ورسره ځينه

****

که ته ر ينبتيا پر ما مين يې
د گودر غاړه اجاره واخله مينه

****

گودر ته ځم را پسی را شه
يوه شيبه به دی په شه زړه وو ينمه

****

گور له ځم را پسی راشه
منگي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له ځمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراتې را وړی د ینه
****
ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټولو ینه
****
ګودرته ځم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته ځم راپسی راشه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
****
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
****
ګودر له ځمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنيا اور ولگيد نه
****
گودر شو گرم مازد يگر دی
ليلا همزولو سره قينج مکيز کو ينه
****
گودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منگلو به يې جانان له ورکومه
****
گودر له ځم چې مانگی مات کړم
سپو ږمی زړه شوه اوس تياره کې ياره ځمه
****
گودرته ځی ناوخته کيږی
د خيال کاته کوی په اور يې ستی کړ مه
****
گودر له ځی او پښو ته گوري
پاچاهی لارکې د خيال مه ږده قد مونه
****
گودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منگی پيغلی زما په قبر وينه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جو نی سيلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښېړی شنی پاخې کټه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وې
مازد يګري پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزير دی
وزير هميشه د خپل يار سلام کو ينه
****
ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
يا خو لګی راکړه يا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وې
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مرم
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځواني مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یګر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منګی وړی په ګودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې ګودره ګډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وایي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې ټوکي

محمود نظري

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمرکې متن

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

په لويو غرو د خدای نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ ګلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او کلتوري ژوند ښته کېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فکري يون کرښې وټاکلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنګ سترګې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه ګلبڼ کې د لنډۍ په نامه يو داسې ګلبوټی هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنګ او د هرې څانګې خوشبوت يې بېل آهنګ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا کې خورې او هرې پښتنې او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال څرګندويي او ښکارندويي يې وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې يې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډيو هم د پښتنو د ودونو او ښاديو دوراګانو ملتيا وکړه او هم يې د دوی د جنازو او تابوتونو ويرونه وکړل.

د لنډيې چينې د پښتو په غرونو او رغونو، کليو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سيلابي او څپه ييز جوړښت لري او لکه له نامه څخه يې چې ښکاري يو لنډ بيت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، يوه لنډه)۹(سېلابي او بله اوږده ديارلس سيلابي، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ايجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبويه عطر جوړولای شي. د مينې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت يې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي يو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مين بېلتون ته هرکلی کوي او داد ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

ګودر د پښتني ټولنې يوه ټولنيزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې يو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم څنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مينو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په گودر یا د گودر په لاره کې کېږي، نجونې گودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوگانو سیالۍ کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په گودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولگېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورډی له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ځښتن مجبورېږي ورډی له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورډی تلۍ ځښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورډی رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مینې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مینه رسوا شي نو بیا د مرګ استازی رارسیږي او د مینې انتقام اخلي، مین په همداسې اغزنو حالاتو کې مینې ته زړه ښه کوي او له مړینې ویره نه کوي خو له مینې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مینه

یا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وینې ځینه

پښتني دنیا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځینې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه یو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه دیوه ملیح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل څښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوتکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پیداکېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هیله لري چې ماشوم ولري او په کور کې یې زانګو وزنګوي، یوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې یې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزیه لهجه داسې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګۍ نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوینه

لنډۍ یو سرتړلی زنځیر دی او یوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه یوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د یوه خوارېږ ډیالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې یوه خوارېږ سوال او ځواب سرته رسوو چې د مینې رازونیاز په کې شوی او د ټولنې بندیزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپینه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخیلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وایه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

مینه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وایي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مین منطقي ځواب جوړوي او وایي :

بیا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په ختړه زه په ګټه ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وایي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکارېږ غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سپلابه او دویم ۱۳یې سپلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سپلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته وواياست، په ځينو سيمو کې ورته لنډۍ وايي په ځینو کې مصری او په ځینو سیمو کې ټپې وايي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قیمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګراني دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه ایښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سپلابه یې لومړۍ مصری ده او دیارلس سپلابه یې دویمه مصری ده او دا ټول دوه ویشت سپلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغیز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي يې، له همدې امله ورته لنډۍ وايي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وايي، د ټپې هم ډېر تعبيرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري يعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وايي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا يې يوه معنا ده او بل مصرۍ يوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخيستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځينې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غريبۍ، غريبۍ په هغه وخت کې چې يو څوک مسافر شي، يا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وايي، دې ته غريبۍ وايي، غړنګې هم ورته وايي، ډېر نومونه يې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثير څخه اخيستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ يو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره يوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه يو سر تړلی ځنځير دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې يو ښکلی مضمون ځايېږي او انسان ته يو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زيات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زيات ارزښت ورکوي.

حکيمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژيدۍ ډک يو ډول ژانر دی، ځکه چې له دريو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخيستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، يا لنډۍ چې له ماره اخيستل شوې يا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخيستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ يوازې يو تراژيدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعني له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راځای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعني غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعني دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکيمي: تاسې يو وخت ويل چې په لنډيو کې ډراماټيکې لنډۍ هم شته، چې په لنډيو کې خبرې اترې شوې، د يوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپينه خوله مې د پرار وکړه

زه به بخيلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووايه

زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وايي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وايي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بيا وايي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په خټه زه په زغه ولګېدمه

او بيا چې ځواب منطقي هم وي ورته وايي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له سترګو ګيله من شو

چې ديدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

سترګو له واره ځواب ورکړ

چې مين ته يې اوښکې بيا زه تويومه

دا ډول ډراماټيکې لنډۍ ډېرې زياتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډيو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وويل چې لنډۍ سرتړلې ځنځير دی، ليکن په پوښتنه او ځواب کې بيا سوال په يوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بيرته يې هره يوه ځانګړې سرتړلی ځنځير دی.

حکيمي: د کاکړيو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړي، کوم ډول به يې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصوير او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پيدا نکړې چې يا يې لنډۍ ويلې نه وي او يا يې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړيو يا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وايې چې لنډۍ دوه ويشت سېلابه ده او هغه يا څوارلس سېلابه دي يا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې يې يا اوه سېلابه دي يا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه يو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقریبا د لنډیو په لار روان یو ټولګی دی، د ژوند ټول مسایل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنیزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځینو ځایونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسایل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسایل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزایل لنډۍ ډېرې کمې پیدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بیا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وایي:

زما دي خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسایل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسایل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډیو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، لیکن په هر صورت، د لنډیو کړی لویه ده، او د کاکړیو وړه ده، نو په همدې اساس یې هېڅکله له لنډیو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکیمي: تاسې د نوو خبرو یادونه وکړه چې په کاکړیو کې ځای شوې او په لنډیو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډیو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه یوه طنزیه لنډۍ وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سوری کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيليټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دی؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دی، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې مونږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخېژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې د ګلو لوکوي ګوتې رېبينه

دا (جون زانولسونيو) يو پښتو پوه څېړونکی دی هغه وايي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آريايان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بيا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوی د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي وای شيره يې خرابېدله، نو دوی به د سپوږمۍ د شپې انتظار ويست او ټول به راټول وو بيا به يې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به يې شيره ايستله او له هغه به يې مشروب جوړول چې دوی ته ډېر مقدس وو او له هغه به يې استفاده کوله. دا لنډۍ يا له څوارلسم وړاندې ويل شوې، يا په داسې ځای کې ويل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي يا هر څه چې دي د مينې لخوا دا لنډۍ ورته ويل شوې ده چې

سپوږميه سر وهه راخېژه

يار مې د ګلو لوکوي ګوتې رېبينه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه يې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه وای نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه يې همداسې پرې ايښې دي.

يادا چې:

مازديګرۍ دی ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي ريښتيا به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر دی نو وایي چې:

مازدیګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه څکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلي ښکلي لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغنتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدني پیل شوې او آریایان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، یوه برخه آریایان پاس ته ولاړل یوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ریګویدا سرودونه ویل شوي چې پکې د پښتني سیمو د قبیلو، سیمو، سیندونو او ځایونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کلیمې هم لیدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبیات پښتو ژبې ته له آریایي ژبو څخه له ویدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او میندو سندرې ورپسې لنډۍ دي، دا له همغو آریایي سندرو څخه ډایرکټ یا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه مورږ د ماشومانو او میندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سګنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقیما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسیندکو... هېڅ معنا نلري، یا هم اللؤ لؤ...

بل د ویدي سرودونو یوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ویشت سېلابه دي، شمېر یې نه او دیارلس نه دی خو ټولګه یې دوه ویشت سیلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زیات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زیاتره په اوو او اتو سېلابو کې ویل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه یې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پیدایښت سره سم دی کله چې پښتو د آریایي ژبو په کورنۍ کې سترګې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترګې غړولې او ځینې شیان یې تیار له هغه ځایه را اخیستي او په خپله ژبه کې یې حل کړي دي، او ساتلي یې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډیو ژوند ډېرو لومړیو کلونو یعني څلورو څلورنیمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکیمي: کله مو د لنډیو په تاثر کې کوم شعر لیکلی دی او یا له لنډیو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې یوه خاطره لیکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ څپېړه راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو څېرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لويې لويې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې څېرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي يې وويشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلې شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه يې هېڅ ټولګی ساری نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللې ادب کې هم ساری نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سيلابونو کې يې سمندر را نغاړلې دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې يې کړي او ويې ليکي څکه يو شمېر د لنډيو ټولګې چې خپرې شوې دي يو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بيا هم د اصلي او مصنوعي لنډيو تر منځ توپير شته، داد ځوانو فولکلوريستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخيزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دوديزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بيانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستې دی چې منکر نشې مينه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وينې ځينه

ډېر داسې مسايل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بيانولای شي، دغه راز نور مسايل هم بې له وېرې او محدوديت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډیو کې طنزي او خندونکي ټوکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر یې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډیري خواوي په کې په واقعي او طبیعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي.

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړې دینه

لنډۍ هغه موزون ، غیر متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړۍ برخه یې نهه (۹)څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳)) څپې وې

په ګودر څه ټکه لویدلې
چې کشره خور یې بدرګه ورسره ځینه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کلیو او ښارو کې ، په شنو درو او لویو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چویان په شپیلۍ او د بڼوال په درو کې په یو شان خوند اخیستل کیږي . زاړه یې د ځوانۍ د خاطراتو په یاد وایې ، زلمیان او پیغلې یې د خپل زلمیتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مینانو ته د راز او نیاز رویباری کوی ، توریالی ورسره د تورو په میدان کې ګډیږي او مسافر یې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلې دی.

گودرته راغلی برابره
يا خو لگی راکړه يا منگی در ماتو مه

لنډۍ ځانگړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مينه ، ښکلا ، مېړانه، ننگ په ښکاره توگه بيانوي.

چم ته انگرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډيو يوه ځانگړتيا دا ده چې زياتره يې د ښځو او پيغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ويل شوی دی نو يوه لويه برخه يې د ټولنې کرغيړنو دودونو ته گوته نيول شوی او هغه يې په طنزي توگه ويلي او غندلي دي.

د شين کيدو اميد مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې يمه

پټې دې گرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ گرمه يمه

اود لنډيو يوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ويل شوی ډير يې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه گيله ده

که مور او پلار دی خداي رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دي زنې ونيسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش ديدن کومه

لنډۍ يا ټپې هم لکه نور ټولنيز ادبيات د ټولنيزو ستونزو او فسادوتو يادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه يادوی

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نی منګی په لپو ډکو ينه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواريو ،عيبونو او فسادونو برملا کولو ته وايي چې په رمز ، کنايه اوناز ويل يا ليکل کيږي

يا په بله وينا:

ويلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نيوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارله ليږينه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره ليږينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز ديوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه يې دټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنياتول دسړونشته
تول دپيسودی مسليان خانانوينه

ځوانانوزوريه بزګری کړئ
سپيني پايڅې دزروځلي ورانوينه

ځواني دزرو روپواس دی
دبيلتانه پيټې چې وړي سوده به شينه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي
چې دخراغ په رڼا غواړې ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږی يانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تويوې چې ترخه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کټ ته ورخېژه
دنجلۍ کټ دجنغوزي دئ مات به شینه

طنز د هجو یو ډول دي خو د هجو توندي اوتیزي نه لري.
یانی هجو مخامخ د چا عیونه ورته وایي یا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ویل کیږی چې په رمز نه پوهیږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه یاري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ویونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دینپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوره نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې یاری نه کړې ثوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې یارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بيا هغه دی چې پر چا باندی بد وايي

چې پر زينه ختلی نه شې
نامردې ولې دې ګيبی پرتوګ کاونه

هزل د ويیپوهنې په اساس هغه شوخی ته وايي چې د جد(پند)ضد وی

پيزوان مې ستا په بريت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلی ګمانې کړ
نامردې مه خوره تر منګې لاندې ځرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وايي چې د هغه ويل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وايه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولگۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړې
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پېغله يمه

بيابه زه تورکميس ونه کړم
زمادسپيني سينې رنگ يې واړاونه

ټينگه مې مه نيسه په غېږ کې
تې مې واړه دې سږنۍ بالغه يمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړې
په خونديې نه دی خپل قلنگ جاري کوينه

ځانگې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنيو خلکو لپاره هم ويل کيږی چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشوندو راته کيږده
زه له پردېسی ستړی راغلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک به دې مړکړي ښکلیه یاره
پردی برستنې جګوې شمارې خالونه

یا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه یې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخی وکړ
زه په توده برستن کې نیغه کیناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
ماښام مې مړ په خوب لیدې وویرېدمه

څنګه دې خواره کړم خاونده
چې همسایه مې دخولګی تمه لرینه

حسن دې ورځ په ورځ زیاتیږي
زکات یې باسه چې نظرنه شې مینه

اخځلیکونه

١-ټول افغان، لنډۍ
٢-ستانکزی،رفیع الله:خوست ویپاڼه
٣-مهر ویب پاڼه
۴- لنډۍ ، ویکی پیدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ویب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبیاتو کی طنزونه ویب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډېر درســـــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1)
دلنډیو په ویړه لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولې او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځلیږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او ادیبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنیز،تاریخي او د نورو مضامینو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني اولس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مینځ ته راغلې او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیږدول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2)
دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندریزه ځانګړتیا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنګي ځانګړتیا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټي چې پاڼې پاڼې شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړې – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپيني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کترې يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالی د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسي ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفې دې بيا پرمخ خورې کړې – لکه شپانه چې رمې وشړې په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوځو ترې ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيرېال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا څخه ښکلې خيرې او بنې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې څیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته دریږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرنې او عقاید لري . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼي .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کیداي شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني یې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه یې په لاندې ډول یادونه کو:

دګلاب ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاب دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړي ځاي لري .کیداي شي دګلاب بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلي وي تر څو په لنډیو کې یې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاب دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکي څیره ،دمني او ناخوالو په وړاندې دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیري ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځیني کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاب چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاب راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاب شي چې دې خاوري بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاب شي چې دې خاوري بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه یې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلې مړاوي مړاوي سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگي دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدي ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړي توگه په کليو او باندو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا تري اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه ځوندي هم ترينه برابريږي او دکوژدي دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلي بوي لري ،دلونگ دبوټي دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلي بوټي په توگه په ځانگړي توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلي خولې کړه دلونگو بوي تري ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټي لونگ دي – پري ليگيدلي دي دچتو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلي گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلي بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پوري عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني كور راته معلوم دي – دبام په سر يې كشمالي كړلي دينه
دكشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن كومه
ګلان دې ټول له تا قربان شي – ته كشمالي يې نور سلام درته كوينه
يا دې په خوله كې كشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښكلې ګلونه دي چې سور رنګ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرګندونه كوي.

دپسرلي په موسم كې دغره په لمنو او دښتو كې دغاټول ښكلي ګلونه تر سترګو كيداي شي . په لنډيو كې دښكلو تشبيهاتو په ترڅ كې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالى د لاله يا غاټو ل له سره رنګ سره تشبيه كړل شوي دي لكه په لاندي لنډيو كې:

زما په زړه كې مستي داغ دي – لكه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
كه مې سرې شونډې در په ياد شوې – ګل دغاټول په لاس كې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ كړم – د يار دپاره به يې په غاړه ګرځومه
يا دلاله په ګل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرګس

نرګس لكه څرنګه چې دنوم په يادولو سره يې هر كس ته ديار سترګې ورياديږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډك ګلونه لري ،په ګلونو كې يې سپيني پاڼې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنى برخه كې يې زيړ رنګه جوړښت لري .دنرګس يو ډول ګلونه چې ډير لږ پيدا كيږي داسي بڼه لري چې پاڼې يې سپيني دي او منځنى جوړښت يې تور رنګه ،رنګ لري چې په بشپړه توګه او كټ مټ لكه سترګه داسې ښكاريږي نو له همدې كبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانګړي توګه په لنډيو كې سترګې له نرګس سره تشبيه كړل شوي دي . ددې ترڅنګ كله چې د شبنم څاڅكي دنرګس په ګل كې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازې رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يواځې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مې عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان ورژيدمه

وړه نجلي چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو سمندر دومره ژور او ځپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بياهم کم دي خو دلته يوازي له دغه سمندر څخه ديو شمير ګلونو په راټولونه بسنه کو او ددې ليکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښايست ګلونه ډير دي – ځولۍ مې تنګه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان ځدراڼ

ګرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنۍ ده چې د نړۍ يوه ټولنه يې هم نه لري د پښـــتنو په سيمه کې د ډير پخوا څخه ټپې ويل کيږي . دا چې ټپې يا لنډۍ ځانګړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنګ لنډۍ ويلې دي نو همدا لامل دی چې د ويلو او او جوړيدو نيټه يې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ويلو سره يې لمړی ويونکی په سترګو کې انځوريږي د بيلګې په ډول د افغاني تاريخ ځلانده ځيهرې او د ميوند د جنګ فاتحه ملالۍ هغه لنډۍ يادولی شو چې

که په ميوند کې شهيد نه شوې - خدايږو لاليه بې ننګۍ ته دې ساتينه

کله چې دا لنډۍ دغازيانو ترغوږو ورسيده لکه غوسه شوي زمريان له هرې خوا په دښمن را تـــوئ شـــول او دښـــمن تـــه يـــې د شرمـــه ډکـــه مـــاتي ورکـــړه.
لنډۍ لکه څنګه يې چې نوم دی داسې د دوه لنډو کرښونه جوړه چې لمړی کرښه يې تر ۹ سيلابو او دوهمه کرښه يې اوږده او د تر ۱۳ سيلابو اوږده وي دا دوه کرښې د معنی او مفهوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لـه پلـوه نيمگـړي دي . پـه لمړۍ کرښـه کـې د موضـوع پيـل او پـــه دوهمـــه کرښـــه کـــې يـــې پايلـــه يـــا هـــدف معلـــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ٬ کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنډې جوړي شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا څـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هڅـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـي دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنگارنـگ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلږې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی څوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه گُلی يوه مرغۍ مې دوه ويشتلي دينه)
ځـواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولي دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديگر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونگی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکې ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې گډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د گلاب غيږې ته ورمه
د اکبر خان خوښۍ لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرګانو اولا خو د لاندي غوابنې په پخيدو سره د لنډيو سيالی ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترګو کيږی) په ځنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله ځوک مړ شي نو د کورنی غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځیر شی

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرګي را نه جُدا په دنيا کړېنه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند ګلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتګ حال بايانوي او عاشقان خپلې ګيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنګۍ ځخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې ځو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږی *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړی *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خوارږو خوارږو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مې وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه ته ما ګل د ګلاب کړې *** چې د اشنا په غیږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زیړو ګلو باغ دی *** د مسافرو په کې نه شته نصیبونه
مسافري مې کړې نه وی *** ځان مې د سیند په اوبو وړی وی مینه
روږا به تیره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله یمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې لیکه ورته مې ډیر ژاړلي دینه
تا ته یوه کړې ما ته بله *** رویبا د خپلې یارۍ دم پکې تړینه
قلمه زر زر پرې چلیګه *** خط مې د یار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مینه پکې شنه لوخړه شینه
سلام د راغی ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې دیدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه یې **** زما سلام دی ته به وکړې دیدنونه
خدایه دا پورې کلی وران کړې *** د دوه مینو یې ناغې تړلي دینه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دی *** په دوه مینو باندې نشته بندیزونه

همداسې د ساز او ټنګ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانګړی ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډیرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي ګانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼیز ساز او ځنې بیا غمګینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنګه مو چې وویل ډیرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږیې سندربول هاروون بادشاه ټپو ته نوی رنګ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوۀ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژوندی کړه وروسته د ټولو د مينې ور سندرغاړی رحيم شاه دا ساه پسې اوږده او ځانګې خواره کړه او په همدې کمپوز يې په اُردو کې چې (پهلې تو کبې کبې غم تا *** ابې هر پل مې تيرې ياد ستاتي هې) د يو ښکلې موزيک سره ټپې وويلې چې دا وخت ټپو خپل وزرونه تر هندوستان' ايران او تاجکستان پورې وغځول د هند نامتو سندرغاړي اُلتاف راجا هم ټپې زمزمه کړې او نورو دري او فارسي ژبو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښتانه پکې اوسيږي *** زړګی مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه

دا اخيري مُصرى د دا وي *** اخير يې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

په مينه «« ځدراڼ »» سويږن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
اب و دانه مې شوه تمامه
اللّٰه دې تا په چا مین کړي
اللّٰه درې ژر تیاره ماښام کړي
اباسین بیا په څپو راغی
اباسین بیا څپې څپې دی
اباسین راغی غاړې غاړې
اپت وهلي کښت ته راغلم
اتې اتې زلفې دې توی شوې
اجر و جزا د عمل حق ده
احمده خدای دې جنتي که
اختر به بیا وطن ته راشي
اختر پرون ؤ پرون تېر شو
اختر پرون تېر شو عالمه
اختر په منډه منډه راغی
اختر په ټوکو ټوکو راغی
اختر په ورځ دې سینګار کړ
اختر ته ډېره خوشالېږم
اختر چې تېر شي بیا به راشي
اختر د واړو مبارک شه
اختر دې تا ته مبارک شي
اختر له تا سره ښایېږي
اختر نژدې دی روژه لاړه
اختر نژدې دی یاره راشه
اختره ستا د برکته
اخر به مرم پاتې به نه شم

د ببلتانه په سفر ځم ترې به شمه
لیلا په زړه راکړل د تورو ګوزارونه
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه
هره څپه یې ورانوي د پګړۍ ولونه
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه
د پا غوندې په دود دې سر سپین شومه
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه
تر هندوستانه پورې تا کړي جنګونه
زړګیه تللی جانان بېرته نه راځینه
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه
نه مې اوږۍ شته نه د غاړې تاویذونه
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لګوینه
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه
لیلا به چاته سرې منګلې ښکاروینه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه
د جنکو په سینه زانګي زیړ ګلونه
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې ميدانه
مسافر کډۍ باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وګرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترګې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننګرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته ګوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترګو ويني تويومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشې که ملنګ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې ګورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنګ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلي تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي ګلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسي لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتي مې ګور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر ګودر خوړې دي
زه د جانان لپاره کوز ګودر له ځمه

اوبه د کوز ګودر خوړې دي
ليلا د يار لپاره بر ګودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دکوز ګودر خوړې دي
زه د مین د پاره بر ګودر ته ځمه

اوبه دهر ګودر خو ړې دي
جانانه ستا لپاره کوز ګودر ته ځمه

اور چې بليږي اخر مړ شي
د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه

اوښکي مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه

اول به ته ورته حيران شې
که مې ښکاره کړه د زخمي زړګي داغونه

اول به کله کله غم و
اوس مې دوتر شو کروندې پکې کومه

اول دې ويل چې رامين شه
اوس راته وايې چې خپل کار کوه مينه

اول مې فکر درته نه و
اوس مې د زړه ستنې کړې درپسې دينه

ايمان دې ښه راته معلوم دی
په رواجي بربېتو دې مه وهه لاسونه

بابا ته لاړې سوال دې وکړو
په زړه دې زه وم که دې نور کول سوالونه

بابادې ماوژلی نه دی
چې راته نيسې دزړې ولې بندونه

باباکوچيانوته مې ورکړه
چې تورپېکی مې دنښتروبادوهينه

باباګلان دباغه راوړه
زه يې پېيمه جوړومه امېلونه

بابامې نه درکوي ياره
لاړشه باباباندې مې وکړه تاويذونه

باباولي پرکندهاردی
زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه

بابوټيکس دې ببرته واخله
زه مې شيرين جانان دکن ته نه لېږمه

بابوټيکس دې ببرته واخله
مامروراشناپخلاکړببرته ځينه

بابوکره زموږ وطن دی
جندوله تاته سلامي راغلی يمه

باتی دتېلوپه زورسوځي
ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه

باچارخصت راکه چې ځمه
چې په وطن موغنم زېړ لويې کومه

باچاهي تخت مې په کارنه دی
جانان به لوکازه بي وړي ټولومه

باد د جنت پکې لګيږي
د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه

باددبهی په کې لګېږي
دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه

باددپغمان له لورې راغی
زماديار دزلفوبوی ماته راوړينه

باددخوتن دی رااالوتی
ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه

باددې پلوله مخه يوسه
چې ګلابي مخ دې په سترګووونمه

بادسبازماقاصد شه
زماشيرين اشناته يوسه سلامونه

بادسبايارمې ويښ نه کړې
دسهارخوب پرهلک ډېرغالبه وينه

بادمې ديارله لورې راغی
په وازه خوله به يې کوګل ته تېرومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وايه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځينه

باده په باد مې سلام وايه
په هغه باد چې د جانان په لورې ځينه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وايه ګران زړګی څه حال لرينه

باده ديارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماويارته نه پرېږدينه

باده ديارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وايه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نيازه يارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک يې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوينه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووپرې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورووپرې ورېږه
وړې، وړې جنګی غره ته تللي دينه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوينه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فريادکوي له باغه ځينه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل يې ګل دې ستاسلام کوينه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سينه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دينه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړينه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سيل به کومه

بانه دې مره دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوينه

بانه دی ورو جګ کړه شيرينې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ينه

بدن درياب زړه مې ګودر دی
د غم ويلی پکې رګونه تللی دينه

برستن دې واغوسته ويده شوې
په زړه دې نشته د شرين جانان غمونه

بله ډيوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د ديدن راغلی يمه

بنګړو دې نيمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نيم ښکته کړه نيم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوتې راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زمورِ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نيمګړی نيت مې ژړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نرۍ جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بېلتونه چیرته چې ځې لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پتري نیولي وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړي خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږي
ماته چې راشي نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رېوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړي زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله خنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راڼېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوږ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوڅې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د ګودر لاري راڼيزو نيولی دينه

پاس په اسمان کې ډزې وشوې
چاويل ملوک دی دبدری سلام ته ځينه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناويده دی مايې وکړل ديدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلی وېده وای مايې وکړای ديدنونه

پاس په اسمان کې ګرزهارشو
جينکی ژاړي کشمالې ړای وهينه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت داللّٰه ديدارته ځينه

پاس په بلی کوترې راغلې
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنګله کې فريادخېژې
يارنځوران دي يامين ببل شوي دينه

پاس په تيرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شينه

پاس په سينه ځای راته جوړکه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوينه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصيب دچاپې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وينې تويوينه

پاس په ګودردپېغلوجنګ شو
دسورسالومېرمنې ماتې ګډوينه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري ببلتانه نيولې دينه

پاس د آسمان ستورو ته ګوره
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته ګوره
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پورونه

پاکه مولا که ته يې واخلې
سړی سړی نه دی په بند يې ناسته يمه

پالنګ دسرونالی دزرو
ليلادسروزروغنچه خوب په کوينه

پالنګ ديارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنګونه

پام کوه واردې خطانه شې
دګلوځانګه دې پرسرولاړه يمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه ببلتانه په مرګ خوشاله کړم مينه

پاولی ديخ سينه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه

پتنګ په خاص څراغ مين دی
ښايسته خولړدی ځان پرې نه کبابوينه

پتنګ خويوځل شهيدشوی
افرين ماته چې مدام سوزم مينه

پتنګه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه

پتې په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه

پتې له شمعې په څنګ نه ځې
زه به ديارله غمه ولې پرځنګ ځمه

پتې له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه

پتنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې ګرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټې به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پټې به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پټې به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پټې د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټې په پټې وکړو دیدنونه

پټې کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر گودر څه بلا لگیږی
چې کشر ورو یې بدرگه ورسره ځینه

پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه

پر گودر ننبه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې گنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنگ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منگي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منگی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنگېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لگیا شول
زړه ترېنه ساتم پکې ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغوړېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزينه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنيا نه ارمانجن راغلي يمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشې
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو يې شهيد کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مينه

په تُهمت مه شرمېږه ياره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدايۍ دې خفه نه يم
خفه پدې يم چې رقيب دې خپلوينه

په جهان دوه څيزه مزه کا
يا سپينه خوله يا د بوړې توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وايه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځنې کله بيلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مين زړګی توبې نه قبلوينه

په دا يوه خبر خوشحال يم
چې خان غريب به ټول يوې خاورې ته ځينه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمايه بالکل نه لرينه

په ديواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګيا ده ځانله سترګې توروينه

په زړه به لويه تيګه کېږدم
جانانه تانه به يې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کيسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګيلو پروت دی
هله به يې وايم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنکدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ويلي دينه

په زنکدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه ځه مخ تورنه

په زنکدن مې راحاضر شه
بيا تر قيامته پورې نشته ديدنونه

په زنکدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زيارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپينې خولې ازاد اخيستی وينه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل ياران يې تورې خاورې شينه

په سپينه ږيره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې يمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غريب يارۍ ته نه پرېږدينه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځينه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نيت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکاريږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونۍ نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه شه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړېځ
چې جنازه مې ښاپيرې اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خېرې زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کړه وړه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولۍ دې وويشتمه

په لښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې ودې کړمه

په لوی ګودر دی ښځې پرې ولې
په نرۍ بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرګ به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دي نه راځينه

په نيمه شپه دې ښېرې راوړې
ښېرې دې نه خورم ما توتان خوړلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
د پېښور زرګره مات دې زه لاسونه

پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه

پېزوانه ستا نه ګیله من یم
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه

پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه

پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه

پیغله ګودر ته روانیږی
زړه یې منجله کړو پری منګی راوړی مینه

تا به په سرو وینو کې پرېدي
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه

تا چې په مخ څپېړه راکړه
د دلاسې سرې مې نشته وبه مرمه

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بیغلو جنګدی منګو ټی ګذاره وینه

تپه تیاره ده نه دې وینم
بنګړو ته شرنګ ورکړه چې ودې پېژمه

تر هدیرې راسره لاړ شه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه

تردې پورې ټوپک دې ځار شم
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه

تکل به کله د راتلو کړې
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه

تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه

تورو ته سپین خلک پیدا دي
ځکه د سترګو تور د سترګو مینځ کې دینه

توره به نه کړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه

ته چې په ما پورې خندا کړې
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه

ته چې زما د یارۍ نه وې
زما ویده زړګی دې ولې ویښونه

ته چې زما قبر ته راشې
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه

ته د کوهاټ په غاښې راشه
زه دره وال ټوپک په غاړه ګرځومه

ته د ګودر غاړې ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی دینه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
په ګودر کیږی په اسانه دیدنونه

ته ماز دیګر ګودر ته راشه
زه به منګی په لپو ورو ورو ډکو مه

ټبر دې ټول راباندې ګران دی
زه ستا لپاره د ورو سلام کوومه

ټکرې د ځان پسې راکاږې
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه

ټګي دې وکړه ټکه یاره
ستا دې ټګي زما دې صبر په خدای وینه

ټنګه وعده راسره وکړه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه

ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي
سترګو ویشتلی به رنځیږي مړ به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې درباندې زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوې
ميرات شې غمه په خندا دې تېرومه

ټيکری د ځان پسې راکاږي
خاونده خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ څ ځ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدينه

جانان مې ستوری د اسمان دی
نه ورختی شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وي
د چا خبرې دې ضرور منلي دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردی وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايۍ اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمي مازديګر دی تېر به شينه

جانانه راشه دا دی وخت دی
پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړي
د زنکدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلی شې
ښکلی بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېری مې درباندې
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی گورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیگو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرگ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یرم
گودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غواړې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنگان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د گلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرگه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترگې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه گوه زما د لاس رگونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځوزی گرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جواری مزه کوینه

چې تاته گورم ژړا راشي
چې ځانته گورم په ما لا ډیر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مې سپارې
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه

چې جنازه مې روانیږې
پاس په کفن باندې مې وشینده گلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې گرځوینه

چې څوك له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددرانده گومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلي دينه

چې خويندې كښېنې ورونه ستايي
چې ورونه کښېنې خويندې بل ته وركوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه كوڅه كې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشي قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته كيده سره لاسونه

چې سترګې تورې كړم شرمېږم
چې شونډې سرې كړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي څنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سرې هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دكلي منع كړه چې مرمه

چې عاشقي يې كړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي ببګا راځينه

چې عاشقي يې كړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه كوينه

چې فكر بند په زولنو كړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې كله كله راپه ياد شي
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې كلي واله مې ګنلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړی
چټه له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب كې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به كار و چابه هسې غږ كوونه

چې وعده وكړې پوره يې نكړې
ژبه يې پرې كړې چې وعدې پرې نه كوينه

چې وې پښتون اوپښتونكړي
داسې كسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سرې ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي كړي باد يې راوړينه

ځانګه به نن سبا كې ګل شي
ما يې په سر كې سرې غوټۍ ليدلي دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين كړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترګو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېزی ګرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خا ونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې ګل ګلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د يار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانۍ عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنګۍ مې شوکوي سر کې مې ږدينه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرګ په ځوانۍ ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانۍ ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوڅه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته نارې کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګۍ ټوټۍ کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
ورې زما په زړه چرې منډلي دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وایي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پتاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه ګودرګوري ګډيږی
زه بې ګودره ګډيدمه لا هو شومه

خمارو سترګو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړګی نور نه ازارويـنه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنګ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولګۍ دې خورم نه پرې مړيږم
نامردې تا پکې ګني کرلي دينه

خولګۍ دې خورم نه پرې مړيږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولګۍ مې خوره څو يې خوړای شې
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونګ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرګان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلۍ ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسيلی راغی
زړګيه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شګې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منګولې نری غاړه
ګودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا ګودر له ځمه

د اوبو غړپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنګ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنګل کې
يار په منګول کې ګرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترګو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوينه

د ټپې وار درباندې راغی
شفتل خورکه رنگ دې زېړ وتښتېدينه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمينې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حيران يم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوينه

د جانان غم زما سايه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې ورروسته ځينه

د جانان مرگ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا گودره وران شي
په جنکودې سا لنډی ولگاو نه

د جنازې بازو مې نيسه
چېرته به ما په راستې خوله درکړې وينه

د جنکو کاپرې سترگې
لوگی بهانه کړي ژړا يار پسې کوينه

د جنۍ څانگې وانگې ونه
ربه زمونږ په کور يې راولې خاښونه

د چا به شنې سترگې خوښيږي
څوک به په تورو سترگو ځان قربانوينه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترگو ډير ورک کړي دينه

د خولې مې تورې وينې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی يمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال ياري ده اوس به گډه وډه شينه

د روغيدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

د ريبارانو ځای جنت دی
خدايه زما ريبار له ورکړې دوزخونه

د ريبارانو ځای دوزخ دی
خدايه زما ريبار له ورکړې جنتونه

د زړگي سره ناچاري ده
مين په تا يم ناز د ډيرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې يمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وويستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه گودرونه

د سپينې خولې قيمت دې وايه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپينې خولې ياران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نيولی يمه

د سترگو جنگ دی ورته ټينگ شه
کاږه واږه باڼه په زړه ويشتل کوينه

د سور سالو مېرمن ته وايه
نور دې د ژوبلو زړگو نه اخلي ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظيفې سره مې گوتې تاووينه

د غرغرې ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوينه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه يوازې زنگېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دينه

د کشمالو منجيله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بيخه ځينه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې ياري د بې وفا سره کوينه

د ګلاب مينځ کې ګل وچيږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وينه

د ګودر غاړه ورته نيسه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شينه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سيسۍ چې په کمر ولاړه وينه

د ماز د يګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد يګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی د ينه

د مازد يګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد يګر ګودر له مه ځه
پيغلی ابو پر ځای و ينې دکو ينه

د مرګې هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مينې پخوا وژلی يمه

د مړوند خوب چې چا ليدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوينه

د مساپر يار زنګدن دی
مخ يې وطن ته کړئ چې سا يې وخيږينه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د يار ډله وروستۍ ده رابه شينه

د ملکنډ د سر توتې وای
په اور ستې وای تهمتی نه وای مينه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه ليدای غمونه

د ملنګۍ کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار يې جوړ کړو
لنډۍ بازار يې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار يې جوړ کړو
لنډی بازار يې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنيا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښايه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نيمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده برېستن کې نېغه کيناستمه

د نيمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مين وي څوک به ورک له ملکه وينه

د وطن تيګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردې وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بې وفايي خو د هر ښکلي عادت وينه

د يار يوه شوه زما بله
نصيبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

دا اوسني زلمي د څه دي
د جنکو پسې د پيازو غوټه وړينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه
دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرگو پخلا کومه
دا په ځير ځير چې درته گورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه
دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه
دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړې مازديگر کډې بارومه
دا خو مې زړه دی چې لا ټينگ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه
دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه
دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه
دا ستا په سترگو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه
دا ستا په مينه مې سوگند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه
دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه
دا سر تړلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه
دا سر تړلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه
دا سرې منگولی نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړينه
دا لېونی لېونی گرځه
په چم کې گرځه چې ډاوه دربانديې يمه
دا ما پخپله په ځان کړي
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه
دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دي توري سترگې شنه خالونه
دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترگې ږدي خالونه
داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه
داسري منگولی نری غاړه
لکه کو تره په مکيز گودر ته ځينه
دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه
ددې گودر غاړې ته گوره
نری لوگی دی پېغلې زړونه وريتوينه
ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنکو سره به يو ځای گرځېدمه
دريغه چې زه دیارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه
دگودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منگی په سيوری ډکو ينه
دگودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړې دينه
دگودر غاړه به ښا يسته کړې
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه
دگودر غاړه پری ښايسته ده
ښا نگه دی خدای شامدام روغه لر ينه
دگودر غاړه دې اغزي کړه
په سترگو ړوند شی بخملی پښي لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نيسم   زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
دګودر غاړه ورته نیسه   دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
دګودر غاړه ورته نیسه   لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
دګودر غاړه يې ناغه کړه   زلمو په غاړه کړه دصبر تاویزونه
دګودر هر بو ټی دارو دی   چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه
دګودر هر بو ټی داروده   چې لګیدلی پری د پیغلو پلونه
دګودر هر بوټی تازه دی   هرمازد یګر پری جو نې سترګي لګو ینه
دګودر هر بوټی دارودی   جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
دګودر هر مازد یګری ښه وې   چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
دمازد یګر اوبوله مه ځه   په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
دمینې دغه نښانې دي   دیوۀ زړګي نه بل ته لاره تللي وینه
دونیا د یار له سره ځار کړه   دونیا به تل وي یاران کله کله وینه
دې پورې کلي کې مین شوم   ملک يې ښوک دی ننواتې ورلیږمه
ډولۍ يې ودروه غمازه   چې اخیري دیدن يې وکړم بیا دې ځینه
ډیوه رڼا کړه خوله مې واخله   سبا به وایې چې ما خوب لیدلی ونه
ډیوې مې بلې په مزار کړه   چیرته وختونو کې د مینې یار دې ومه

ر   ز   ژ

را پسې مه غپیږه سپیه   ستا د مېرمنې په سلا راغلی یمه
راځه چې دواړه ټال کې کېنو   ټال به بهانه کړو سینې مینځ به جنګوونه
راځه چې دواړه سره یو شو   زما ستا ښوک دي چې مونږ پخلا کوینه
راځه چې دواړه وطن پرېږدو   وروستۍ خبرې به سپین ږیري جوړوینه
راشه اینه دسمال دې واخله   نه دي یاري کړم نه دې نښې ګرځومه
راشه په زړه مې ګوتې کېده   چې عاشقي مې درمعلومه شي مینه
راشه په زړه مې ګوتې کېده   یاره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه
راشه په سترګو کې مې خوب شه   زه شوګیرو د بېلتانه وهلی یمه

راشه زما په خنګ کې کېنه
چې درته ووایم د سوي زړه حالونه

راشه زما په خنګ کې کېنه
که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه

راشه زما په خنګ کې کېنه
که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه

راکړی ګل دې ببړته واخله
زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه

رامعلومیږي یار مې بایلود
د بېلتانه په جوارګرو واوښتمه

رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه
چې د غرور کنډول دې دړې وړې شینه

رب دې زما کړه خپله یاره
ما ستا په سر باندې اخیستې تُهمتونه

رنګ به مې ولې نه توریږي
ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه

رنګ به مې ولې نه ژیړیږي
په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه

رنګ به مې ولې نه ژړیږي
چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه

رنګ مې په تاپسې ژیړیږي
کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه

ریبار مې ډېر ګړندی راغی
چې مرور اشنا به څه ویلي وینه

ریباره خدای دې سزا درکړي
لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه

ریباره ښه سوچ پکې وکړه
جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه

زړګي ته ډیرې پلمې اوکړم
دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه

زړګیه پام چې مئین نه شې
اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه

زړګیه ځان ورته تکړه کړه
اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه

زړګیه خدای خبرکه روغ شې
د کړو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه

زړګیه دا دې زما حال کړ
د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه

زړګیه صبر دې په خدای شه
جانان په غټو خلکو ځان حسابوینه

زړګیه صبر شوې که نه شوې
که صبر نه یې له ګرنګ دې غور ځومه

زړګیه صبر شه مه ژاړه
څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه

زړګیه صبرشه مه ژاړه
ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه

زړګیه مه یې رانه غواړه
د جانان کلي نه پرون را غلی یمه

زړګیه مینه پکې نشته
نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه

زړګیه هلته پاتې کیږې
چې په سیخونو دې ټومبې په اور دې ږدینه

زړګی زماروغ لیونی شو
اوس رانه غواړي دپردی ښنګل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړګی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې ګنډمه

زړګی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداګردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي ګلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترګو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېګاه کومه

زړه مې د سترګو ګیله من دی
چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دورانې کلا برج دی
د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې رکګ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفی یې ببیا پر مخ خوری کړی
د ماز د یګر ګودر له څی ځان سنګارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترګو ته شپې سبا کومه

زما په سترګو کې دې ګل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منګی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننګ ګولۍ په شا خوړلي وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنګي سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان ګل د پروتې
نرۍ یې ګوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان ګل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر ګورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردګاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانګو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوینه

زما دې زېړی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زمورږ د کلي نجونه مرې دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سرې پوهېږم
یا یې رنګ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی څنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاځم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاځم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکي غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوږغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیږم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سیند ګډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مړوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کیږي
ماته ګیلې له بیلتانه ولاړې دینه

ستا په ښو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دي تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېرشي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غړوه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډېو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترګو څوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښو اشارتونه

سترګي خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غړوه یاره
اوړکي بازان دي غتې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډې د غم نه وچ پټري نيولي وينه

سترګې دي تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې توروينه

سترګې هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د يارۍ سوي داغونه

سر لاندې غته تيګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مې سختۍ د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نر يږی د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غی وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلی کې سيهلی ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سی په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سوری پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تږی به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غتې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د يارۍ خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې څله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدایي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه څنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځاریږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځاریږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي تره پندونه

قبر مې څنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوګ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
څوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شي
کابل کې شته دی ښېتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترېنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسې وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وي وژاړینه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پری وایه سلامونه

کټ د بلی سورې ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه مورې
د ځوانۍ ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوڅه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوڅه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوڅه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوڅه کې ښکته پورته مه ځه
څوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالۍ مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگۍ ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر یښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولې په تابه گوته ږدینه

که څوک باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوڅو کې گرځوینه

که د ځوانۍ دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
که د زلمو نه پوره نشوه
که د یدن کړی ګودر ته راشه
که دیدن غواړې راته ګوره
که دیدن کړي تلوار راوکړه
که دې خندلي راته نه وای
که دی زما دیدن یاد یږی
که زړه ته سل تسلي ورکړم
که ستا نه سل ځله توبه کړم
که سړنی اوړی خدای وکړي
که سلام غواړې خط به درشي
که لېونی یې زما خوښ یې
که مرور شې ځان به خوار کړې
که مساپر شي بیا به راشې
که ملامت یم ما دې مړ کړي
که مور او پلار دې خدای رضا کړل
که مې نصیب د بدو نه وای
ګلاب د اصله شهزاده دی
ګلونه ډیر درسره راوړه
ګوتې قلم ته په ژړا شوې
ګودر ته ځم راپسې راشه
ګودر ته دواړه خویندې راغلې
ګوره ښېرې به درته وکړم
ګیلې به ډېرې ورته وکړم
ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
ګودر پاچا منګی وزیر دی
ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
ګودر ته ځم را پسی را شه

ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه
ګرانه وطنه جنګی به دې ګټینه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
زه به ډوډۍ په تناره وځنډومه
کور کې ځوک نشته زه یوازې ناسته یمه
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه
سترګو لیدلی جانان کله هېروینه
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه
خلک یاري د لېونو سره کوینه
جنګی کله مرور پخلا کوینه
د تورو خاورو مساپر کله راځینه
چې بې ګناه یم سر مې ولې غوځوینه
د ماما ګانو به دې زنې ونیسمه
په شین چمن به مې منګی نه ماتېدنه
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه
لیک به باقي وي مورِ به توري خاورې یونه
ما په منګي کې پراتې راوړې دینه
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه
نوره مې مه اخله دخوږ زړه ازارونه
که مې یو ځل د سور پالنګ ملګری شینه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه
چې مات منګی جنګی زما په قبر ږد ینه
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر ته ځم راپسې راشه
ګودر ته ځم راپسې راشه
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
ګودر د غدونو څه کم نه دی
ګودر دی عمر له اباد وې
ګودر دی عمر له ودان وې
ګودر شو ګرم مازد یګر دی
ګودر کې سری لمبی شوی پورته
ګودر له ځم چې اوبه راوړم
ګودر له ځم چې مانګی مات کړم
ګودر له ځمه خو شحا لیرم
ګودر له ځمه را پسی را شه
ګودر له ځی او ښنو ته ګوري
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګودرته ځم راپسی راشه
ګودرته ځی ناوخته کیږی
ګودرته راغلی برابره
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودره بخت دی غلبه دی
ګودره ټول درته لو ګی شم
ګور له ځم را پسی راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
لمونځ چې قضا شي بیا ادا شي
له مانه ولې ګیله من یې

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
پکې پښیږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد یګري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د حانان وکړم د یدنونه
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
ما په منګې کې پراټي را وړی د ینه
پاچاهی لارکې د خیال مه ږده قد مونه
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
منګي په سر ورله راځی جو نی سیلونه
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
بې وفا یار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کیږي قضا شوي دیدنونه
کم عقله یاره د پردو اختیار کې یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړې
ګو ندې ملا له پر ما کیږدی قد مو نه

ما خو د لیرې نه صحي کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبایي اور یې بلیږي دوی ترې ځینه

ما د کونړ د سیند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مینځلی وینه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدینه

ما د نصیب نه تیښته وکړه
نصیب زما د لارې مل راسره ځینه

ما دګودر په غاړه ښخ کړې
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

ما دې ټوپی په سر ګڼله
د جنګو په وار پیدا ورکه دې کړمه

ما زد یګر تل لرې خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه

ما سره سمه سیالي مه کړه
ما د لنډیو سیپارې ویلي دینه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په یاری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ریبار ځار کړې
چې یوه خبره دوه ځلې راته کوینه

ما ویل یوازې زما یار یې
د اختر ټال یې هر سړی دې زنګوینه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی یاره بې نېټې نشته مرګونه

ما یارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما یې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وینه

ما یې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګي یې د خور په شانته دینه

ماته دې دومره دیدن بس دی
چې په کوځه کې پښه نیولی شې مینه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانۍ ویر پکې کومه

مازدیګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازدیګر پیغلې ښې اغلې
منګي په ولو دګودر غاړې له ځینه

مازدیګر لمونځ دې قبول مشه
دیدن دې پرېښود د ایمان کوې سوالونه

مازدیګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مین وم په دیدن نه مړیدمه

مازدیګری دی سوال قبلیږي
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازدیګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړینه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مین وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره یار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې یار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د یار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا دیدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګین نه یې ځونډې ورک شوي دینه

مرګیه دومره صبر وکړه
یو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د یار په کوڅه یوسئ
چې د نجلی د دادا یخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه یم په نامه دې ناسته یمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوینه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوینه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې لیږینه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به یې خویندې د دین په تمه وینه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپینه خولې ویده پرې ایښې ومه

مسافرۍ خوږلیه یاره
پیزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوږلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رایادوم ژړا راځینه

مسافرۍ نه سترې مشې
اول خوله درکړم که دې جیب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوینه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
یو دې خیر ټول کړو بل دې وکړل دیدنونه

منګیه بخت ته دې حیران یم
اول دې ښکل کړي بیا دې غېږ ته خېژوینه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منګی په لپو ډکو ینه

منګي یې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شیطانی منګی په لپو ډکوینه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې برې کېږی د یدنونه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې په سپینه روپۍ خوله نه ورکوینه

مور یې د کلي شومړې غواړي
لور یې د لارې مېلمانه راستنوینه

مور یې مانبو ورته لوګی کړې
زیارت له تلې چا به یې مخ لیدلی وینه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مینه نجلۍ بل ته ورکوینه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کړه وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريې کوچيانو ته مې ورکړه
چې تور پېکى مې د هلبند شمال وهينه

موريې کوچيانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

موريې لنډۍ ټوپك مې راکړه
په مامينه جينۍ بل ته ورکوينه

موريې لنډۍ توره مې راکړه
په دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه

مين زړګي ته مې سلام دى
چې تمامې عمر په صبر تېرومه

مينه په تګ راتګ زياتيږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شينه

مينه په تلو راتلو زياتيږي
کله راځه کله به زه درځم مينه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه د مينې پيدا کيږي
په مينه مينه دې کتل مين دې کړمه

مينه دروغو زړونوکاردى
زموږه زړونه غريبۍ وژلي دينه

مينه کې هر څه هر څه کيږي
په تا يوه خبره راغله هېر دې کړمه

مينې دې داسې لېونى کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به يې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګى مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کړه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کړه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړې ورکړې دينه

نجلۍ که ټوکى د بخمل دى
يار يې نيستمن دى په ژړا له ملکه ځينه

نجلۍ وړه د يارۍ نه ده
کم عقله مور يې ورته سترګې توروينه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پيکى په خاورو ږدينه

نرۍ نرۍ لوګى ترې خيږي
د چا په نوې يارۍ اور ولګېدنه

نرۍ مريح ته رسيدلې
موږلاتراوسه وړوپه خروباندې بارونه

ښنې دې ډېرې ما سره دي
ښنې دې څه کړم چې دې سترګې نه وينمه

نصيب مې خپل دى رارسيږي
موريې زما په نصيب مه کوه جنګونه

نصيبه وسوزې ايره شې
تنديه مات شې تاکې څه ليکلي دينه

نن خو مې ډير ياديږې ياره
خداى دې ناڅاپه چيرته راوله مينه

نن د ګودر په لاره مه ځه
ليلا ولاړه ده په زړه ويشتل کوينه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مينه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګى د غمه خالي شينه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
وخت د ځوانې مې نیمه خوا شو

ودرېدی نشمه غورزیږم
ودې ویشتم پورته دې نه کړم

وربل یې پوړې پوړې راغی
ورشه د یار خبر دې واخله

ورکه د کور کلي یاري شه
وطن به ستا لپاره پرېږدم

وطن د مور او پلاره خوږ دی
وطن مې تن ،تن مې وطن دي

وطن مې ستا له غمه پرېښود
ولاړه اوسه چې دې وینمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ولې دې مخ زما نه پټ کړ

ولی به زه ور پسی نه مر م
هر کله راشې د یار غمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
هغه دې هېر دي که دې یاد دي

هغه ساعت به کله راشی
یا خو زما په زړه تیاره ده

یا خو زما نصیب خراب دی
یار مې په اوم کې زه اتم کې

یار مې په شنو سترګو مین دی
یار مې هندو زه مسلمان یم

یاره زموږکلي ته راشه
یاري په تور او په سپین نه ده

یاري په تور او په سپین نه ده
یاري خو تا پرې کړه کمبخته

یاري خو تا کړه ما خو نکړه

چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

تاو کړي غشي مې د غم خوړلي دینه
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

د زنې سر مې دېوالو وسولاونه
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه
دتن په وینویې ساتم ترڅوچې یمه

خلکو ته وایم چې نیسۍ اخیستی یمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

اوږی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وړمه

ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یوځه په جیب کې ستالپاره ګرځومه
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاري د دنگې نجلۍ خوند کړي
یاري د زور خبره نه ده
یاري د شنې لښتې گوزار دی
یاري دې ټوله د ټگۍ وه
یاري دې نه کوم ډاریږم
یاري دې نه وه خوب لیدل و
یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
یو اخیري مصره دې داوي
یو ځلې بیا په دې لار راشه
یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
یو خو دې غونډه منډه خوله ده
یو دې غریب پیدا کړم خدایه
یو زخم نه دی چې به جوړ شي
یو گوټ اوبه منگی نه راکړه
یو وارې ټینگه غېږه راکړه
یوازې خدای به پرې خبر وي
یوازې ژوند مې په کار نه دی

د پلو لاندې سرې غلی تېروینه
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه
چې چا خوړلی رنگ یې ځای ته نه راځینه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه
د لرې لرې ننداړې به دې کومه
څو چې مې سترگې غړولې سبا شونه
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل گردونه
لار یې صحي کړه په غضب ککړه شومه
بل دې خبرې په کنده تللي دینه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه
د وصال ترې یم اوبه بهانه کومه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوې خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو یا اي ليرنينګ اپلېکيشنې، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه یا پوسټکالي جوړيږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو یا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالی هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.
http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتياوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library